

Stockholm den 3 juni 2022

R-2022/0579

Till Socialutskottet

Dnr. 1416-2021/22

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 1 mars 2022 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Barnets bästa vid fortsatt vård enligt LVU – Utredning som ett led i socialutskottets beredning av fråga om ändring i LVU.

Sammanfattning

Advokatsamfundet, som även hänvisar till sina synpunkter över Socialdepartementets förslag rörande barnets bästa när vård enligt LVU upphör,¹ är positivt till åtgärder som skapar större trygghet och kontinuitet för placerade barn. Advokatsamfundet anser emellertid att det finns ett behov av en grundläggande helhetssyn av barnavårdslagstiftningen innefattande regleringen i socialtjänstlagen, LVU och föräldrabalken.

Utredningsförslaget aktualiserar viktiga frågor om förutsägbarhet och rättssäkerhet för föräldrar och barn inom tvångsvården. Barn inom tvångsvården måste få komma till tals och företräddas av offentliga biträden i alla beslut som rör barnen. Hur bedömningen om barnets bästa ska göras måste tydliggöras och bedömas med en enhetlig metod.

¹ Se Advokatsamfundets remissytrande den 11 juni 2021 över departementspromemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7).

Utredningens förslag innebär en till synes mindre ändring av lagstiftningen som dock innebär en förändrad syn på grundtanken i tvångslagstiftningen. Grundtanken i ett tvångsomhändertagande är att det är en tillfällig åtgärd för ett barn som behöver samhällets skydd och stöd när föräldrarnas omsorgsförmåga brister. Barn och föräldrar ska få samhällets stöd för att kunna återförenas när bristerna har genomgripande och varaktigt förändrats och då detta bedöms vara bäst för barnet.

Advokatsamfundet instämmer i de synpunkter som flertalet av utredningens experter har anfört i det särskilda yttrandet, bilaga 2, men vill även särskilt framhålla följande.

Synpunkter

Den föreslagna ändringen innebär en ny grund för fortsatt vård enligt LVU. Konsekvenserna av förslaget är svåra att överblicka. Den föreslagna förändringen måste dessutom bedömas tillsammans med förslaget om att en vårdnadsöverflyttning till familjehem för barn som varit placerade ska kunna göras redan efter två år.

Ett barn som omhändertas på grund av missförhållanden i hemmet kan således efter kort tid anses ha det bättre i familjehemmet och med hänsyn till barnets bästa därför inte återförenas med föräldrarna. Grundtanken med lagstiftningen är därmed till stor del förändrad.

En sannolik effekt är att ju yngre barnet är vid tiden för omhändertagandet, desto svårare blir det för föräldrar och barn att återförenas. När barnet har sin anknytning i familjehemmet kommer bedömningen sannolikt ofta vara att det är till barnets bästa att kvarstanna där. I ljuset av förslaget att vårdnadsöverflytta barn redan efter två år i familjehem, finns därmed en risk för att möjligheten till en återförening för barn som omhändertagits vid födseln blir små.

Bedömningen om vad som är barnets bästa kan vara svår att göra. För yngre barn är det svårare än för de som själva kan uttrycka sin åsikt. För små barn får i praktiken familjehemmen stort utrymme att göra den bedömningen. Föräldrar, med begränsad insyn eller kontakt, kommer att ha svårare att få gehör för sina bedömningar om barnets bästa. Om vad som är bäst för barnet ska vara en grund för om vården ska fortsätta måste bedömningarna göras på ett enhetligt sätt med en väl utvecklad metod.

Förslaget om barnets bästa vid fortsatt vård enligt LVU innebär att prövningen av om vården ska upphöra får ett tydligt tillvägagångssätt och ett tydligare

barnrättsperspektiv. Det är positivt. Samtidigt kan det bli svårt för en förälder att förutse och påverka möjligheten att återförenas med sitt barn. Det är angeläget att det inte medför negativa konsekvenser för barnen.

Enligt Advokatsamfundet bör därför arbetet fortsätta för att ytterligare skapa rättsliga förutsättningar för en förstärkning av barns rätt till trygghet och kontinuitet, liksom förbättrad rättssäkerhet för såväl barn som föräldrar, genom en grundläggande helhetsöversyn av barnavårdslagstiftningen.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander